

PRESENTACIONES DE PROYECTES

LA TRADUCCIÓ DE TEXTOS DE POMPEU FABRA A L'ANGLÈS

INTRODUCCIÓ

El llibre *The Architect of Modern Catalan. Pompeu Fabra (1868-1948). Selected writings* (Costa Carreras 2009) és el resultat de l'última de les moltes iniciatives que la Universitat Pompeu Fabra (UPF) va prendre en el marc de l'homenatge que va retre a Pompeu Fabra durant el curs 2006-2007. La intenció d'aquest projecte és posar una selecció de 59 textos fabrians a l'abast dels investigadors internacionals, anotats i precedits d'un estudi introductori.

La UPF va encarregar al sotasignat (professor del Departament de Traducció i Ciències del Llenguatge) la selecció i l'edició dels textos, amb una introducció a l'obra de Fabra. La traducció de tots els textos va anar a càrrec del Dr. Alan Yates (membre corresponent de la Secció Filològica de l'Institut d'Estudis Catalans). I va acceptar de fer-hi un pròleg sobre la posició de Fabra en el món acadèmic de la seva època el Dr. Georg Kremnitz, de la Universitat de Viena.

I. ELS TRES TEXTOS INSTITUCIONALS

L'obra acadèmica va precedida de textos dels representants màxims de les institucions que van fer possible el projecte. Josep Joan Moreso, rector de la Universitat Pompeu Fabra («The Pompeu Fabra University and the Architect of modern Catalan»); Salvador Giner, president de l'Institut d'Estudis Catalans («Pompeu Fabra»), i Joan Martí i Castell, president de la Secció Filològica («Pompeu Fabra: An universal linguist»), posen de manifest la relació que Fabra va tenir amb cada una de les institucions o els àmbits en què es mouen.

II. ELS TEXTOS SOBRE FABRA

A banda del pròleg de Georg Kremnitz, l'obra acadèmica del llibre queda formada pels textos que comentem a continuació. Una «General presentation», a càrrec del sotasignat, explica l'estructura del llibre.

El segon capítol, «The Catalan language», a càrrec del sotasignat amb la col·laboració del Dr. Yates, pretén, d'una banda, donar el context històric, polític, sociolingüístic i cultural al lector perquè pugui entendre l'obra de Fabra en el seu context. Cal destacar, en aquest sentit, com ens vam veure obligats a dedicar un apartat («The concept of a language community») a parlar de les diferents denominacions que ha rebut el domini lingüístic, ja que Fabra de vegades fa servir el mot *Catalònia* (amb accent) per referir-s'hi. Atès que Catalunya és *Catalonia* (sense accent) en anglès, va caldre avisar el lector d'aquesta coincidència. Aquest capítol es tanca amb un apartat («Bibliography and sources of information on Catalan») que pretén donar totes les eines al lector per aprofundir en els seus coneixements sobre el català i sobre la situació del català, classificades per llengües.

El tercer capítol («Pompeu Fabra: A life's work in applied linguistics») és l'estudi introductor sobre Fabra que va fer el sotasignat. Després d'una breu biografia, l'exposició s'organitza seguint, de més important a menys, el fil dels àmbits d'actuació de Fabra: *theoretician of the literary language, grammarian, lexicographer, translator* i fixador de la toponímia.

Pel que fa a la primera dedicació, no podem deixar de destacar el subapartat «Normativisation in practice», proposat pel Dr. Yates. Va transcriure dues cartes de l'obra *Croquis al natural*, de Narcís Oller, en què dues cosines expressen les idees sociolingüístiques presents a la Catalunya de la segona meitat del segle XIX. Ho va fer posant de costat el text de la 1a edició, prefabrià, i el d'una edició normalitzada segons la norma fabriana dels anys trenta, de manera que el lector pot veure quina va ser la influència de la reforma fabriana en uns textos. Aquesta lectura es complementa amb els comentaris gramaticals del sotasignat.

El repàs de l'activitat de Fabra es tanca amb un apartat de conclusió, que té un títol que pensem que és prou eloqüent: «Pompeu Fabra as a manager of linguistic diversity». Aquest tercer capítol presenta, finalment, la llista dels textos de Fabra classificats per les llengües en què escriví (català, espanyol i francès) i la bibliografia principal sobre Fabra, també classificada per llengües (català, espanyol i anglès), amb la voluntat de facilitar al lector l'aprofundiment en l'obra fabriana.

III. ELS TEXTOS DE FABRA

Després d'una presentació dels criteris de traducció i d'edició, que han de servir per presentar al lector els textos de manera que pugui tenir la mateixa informació que un lector catalanoparlant, es dona la llista dels 59 textos traduïts, que reproduïm a continuació:

1. «Sobre la reforma lingüística y ortogràfica» («On linguistic and orthographical reform»), *La Vanguardia*, 4 (22/3/1892). Reimprès a Lamuela/Murgades (1984: 164-169).
2. «Sobre diferents problemes pendents en l'actual català literari» («On various unresolved issues in present-day literary catalan») (1907). Vallverdú (1980: 83-106).
3. «L'obra dels nostres descastellanitzants» («Eradicating castilian influence: our *descastellanitzants*») (1911). Fabra (1911: 7-13).
4. «Cal gramàtica als escriptors» («Writers need grammar»), *La Revista*, 1, 2 (10/6/1915), 1-3. Reimprès a Lamuela/Murgades (1984: 179-183).
5. «Literats i gramàtics» («Writers and grammarians») (1915). Vallverdú (1980: 135-140).
6. «Les normes de l'Institut» («The norms of the Institut d'Estudis Catalans») (1917). Vallverdú (1980: 107-128).
7. «Castellanismes de la llengua escrita» («Castilianisms in the written language») (1917). Vallverdú (1980: 129-134).
8. «Filòlegs i poetes» («Philologists and poets») (1918). Vallverdú (1980: 141-146).
«Converses filològiques» («Philological conversations») (1919). Fabra (1983).
9. 18/xi/1919
10. 12/xii/1919
11. «La tasca dels escriptors valencians i balears» («The task of the valencian and balearic writers») (1920). Vallverdú (1980: 147-148).
«Converses filològiques» («Philological conversations») (1920). Fabra (1983).
12. 7/i/1920
13. 15/5/1920 (1r par.)
14. 25/5/1920
15. 10/8/1920
16. 30/8/1920 (1r par.)
17. 9/x/1920
18. 3/xi/1920
«Converses filològiques» («Philological conversations») (1922). Fabra (1984).
19. 13/xii/1922
20. 30/xii/1922
«Converses filològiques» («Philological conversations») (1923). Fabra (1984).
21. 10/2/1923
22. 24/3/1923 (1r par.)

23. 25/3/1923 (1r par.)
24. 1/iv/1923
25. 13/iv/1923
26. 14/iv/1923
27. 16/iv/1923
28. 24/iv/1923 (2n par.)
29. 5/v/1923 (2n par.)
30. 13/V/1923
31. 19/v/1923
32. 10/vi/1923
33. 17/vi/1923 (2n par.)
34. 13/12/1923
 «Converses filològiques» («Philological conversations») (1924). Fabra (1984).
35. 16/i/1924 (1r par.)
36. 26/i/1924 (1r par.)
37. 30/i/1924 (1r par.)
38. 2/ii/1924 (1r par.)
39. 5/ii/1924 (1r par.)
40. 15/ii/1924 (1r par.)
41. 26/iii/1924 (1r par.)
42. 4/v/1924 (1r par.)
43. 10/vii/1924 (1r par.)
44. 13/vii/1924
45. 5/viii/1924
46. 26/viii/1924
47. 10/ix/1924
48. 13/ix/1924
49. «L'obra de depuració del català» («The task of purifying catalan») (1924). Vallverdú (1980: 149-166).
50. «Conversa amb Pompeu Fabra» («A conversation with Pompeu Fabra»), *Revista de Catalunya* (maig 1926), 485-494.
 «Converses filològiques» («Philological conversations») (1926). Fabra (1919-1928).
51. 17/6/1926
52. 12/9/1926
 «Converses filològiques» («Philological conversations») (1927). Fabra (1919-1928).
53. 17/6/1927
 «Converses filològiques» («Philological conversations») (1928). Fabra (1919-1928).
54. 12/6/1928

55. «De la depuració de la llengua literària» («On the purification of the literary language») (gener 1929). Vallverdú (1980: 167-176).
56. «La normalització de la gramàtica» («The normalisation of grammar») (desembre 1929). Vallverdú (1980: 177-180).
57. Pròleg al *Diccionari general de la llengua catalana* («Prologue to *Diccionari general de la llengua catalana*» [1932]), Barcelona, Llibreria Catalònia.
58. «Desviacions en els conceptes de llengua i Pàtria» («Deviations in the concepts of language and homeland»), *Oc*, 16-17, 76-80 (gener-abril 1934). Reimprès a Lamuela/Murgades (1984: 283).
59. «Discurs del President», *Jocs Florals de Barcelona*. («Presidential address to the Barcelona Jocs Florals» [1934]) (1934, sense dades de l'edició), 19-29. Reimprès a Lamuela/Murgades (1984: 199-206).

IV. «INDEX OF NAMES AND CONCEPTS»

Tanca l'obra un índex analític, de noms propis i de conceptes, que ha procurat obrir al lector totes les vies d'accés a les idees de Fabra.

JOAN COSTA CARRERAS
Universitat Pompeu Fabra

BIBLIOGRAFIA CITADA

- Costa Carreras 2009: Joan COSTA CARRERAS, *Architect of modern catalan. Pompeu Fabra (1868-1948). Selected writings*, Amsterdam, John Benjamins Publishing Company.
- Fabra 1911: Pompeu FABRA, *Qüestions de gramàtica catalana*, Barcelona, L'Avenç.
- 1919-1928: Pompeu FABRA, *Fabra / Converses filològiques*,¹ s. ll., s. n.
- 1932: Pompeu FABRA, *El català literari*, Barcelona, Barcino.
- 1983: Pompeu FABRA, *Converses filològiques I*, a cura de Joaquim Rafel i Fontanals, Barcelona, Edhasa.
- 1984: Pompeu FABRA, *Converses filològiques II*, a cura de Joaquim Rafel i Fontanals, Barcelona, Edhasa.
- Lamuela / Murgades 1984: Xavier LAMUELA / Josep MURGADES, *Teoria de la llengua literària segons Fabra*, Barcelona, Quaderns Crema.
- Vallverdú 1980: Francesc VALLVERDÚ (ed.), *Pompeu Fabra. La llengua catalana i la seva normalització*, Barcelona, Edicions 62.

1. Capsa amb aquesta indicació conservada a la biblioteca del Seminari de Romàniques de la Universitat de Barcelona. La capsa conté 881 fulls, amuntegats, sense cap data general, numerats, amb converses retallades i enganxades o mecanografiades. Hi ha també una carpeta, mida quartilla, amb un ex-libris d'Artur Martorell (portada: *Converses filològiques*; full 3: «Cuaderno para uso de Converses filològiques»). Conté 263 converses numerades en llapis amb un ordre no cronològic, retallades i enganxades. Segons comunicació personal de Rafel, és el material de base per a l'edició de les converses de Barcino.

